

A rendőri intézkedésekről készült kamerafelvételek szervezeti kultúrára gyakorolt hatása

The impact of recordings of police actions on organisational culture

András Hunor Lehel

sajtóreferens, doktorandusz, rendőr százados
Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Rendőr-főkapitányság
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Doktori Iskola
andrashl@jasz.police.hu

Bélai Gábor

mesteroktató, doktorandusz, rendőr százados
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Doktori Iskola
belai.gabor@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A tanulmányban szociológiai szempontból közelítik meg a szerzők a rendőri intézkedésekről készült felvételek felhasználásának gyakorlatát, bemutattva annak előnyeit és hátrányait egyaránt. Az Országos Rendőr-főkapitányság Kommunikációs Szolgálatának tájékoztatása szerint testkamerákat tesztelt a rendőrség. A rendőrségi testkamerák bevezetése nemcsak technológiai újítás, hanem olyan változás is, amely jelentősen befolyásolhatja a rendvédelmi szervek szervezeti kultúráját. Ennek okán jutottak a szerzők arra, hogy megvizsgálják, milyen hatása van a kamerafelvételeknek a rendőrség szervezeti kultúrájának alakításában.

Módszertan: A téma feldolgozásához a vonatkozó nemzetközi szakirodalom áttekintése, elemzése, valamint a hazai tapasztalatok és a szerzők gyakorlati munkájuk során szerzett személyes tapasztalásaik nyújtottak segítséget. A témát szociológiai aspektusból közelítették meg.

Megállapítások: A tanulmányban arra a következtetésre jutottak, hogy az „új láthatóság” és a rögzített felvételek felhasználásának tekintetében elegendő kutatás áll rendelkezésre, így hazánkban a testkamerák bevezetése előtt azok áttekintése és felhasználása elengedhetetlen.

Érték: A vizsgálat eredményei nemcsak a rendőri munkában, hanem a rendészeti szakemberek oktatásában és továbbképzésében is hasznosíthatók.

Magyar nyelvű utánközlés. Jelen cikk angol változata megjelent a Belügyi Szemle 2025. évi 6. számában.
DOI link: <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i6.pp1287-1300>

Kulcsszavak: láthatóság, szervezeti kultúra, rendőri intézkedés, elszámoltathatóság

Abstract

Aim: The Communications Service of the National Police Headquarters informed the media that body cameras were being tested by the police. The introduction of police body cameras is not only a technological innovation, but also a change that can significantly affect the organisational culture of law enforcement agencies. For this reason, the authors decided to examine the effect of camera footage in shaping the organisational culture of the police. In this study, the authors approach the practice of showing recordings from a sociological point of view, presenting both its advantages and disadvantages.

Methodology: The review and analysis of the relevant international literature, as well as domestic experiences and personal experiences gained during practical work, helped to process the topic. The authors approached the topic from its sociological aspect.

Findings: In the study, the authors came to the conclusion that there is enough research available regarding the new visibility and visibility, so it is essential to review and utilise body cameras before they are introduced in Hungary.

Value: The results of the investigation can be used not only in police work, but also in the education of law enforcement professionals.

Keywords: visibility, organisational culture, police action, accountability

Bevezetés

Az elmúlt néhány évben jelentősen változott és fejlődött digitális világunk. A technológiai fejlesztések olyan rohamléptekben haladnak előre, hogy tulajdonképpen csak a pénztárcánk szab határt annak, hogy milyen technikai felszerelést vásárolunk magunknak. Ma már szinte mindenki rendelkezik mobiltelefonnal, melyek kamerái olyan felvételt képesek készíteni, amit korábban csak profi fényképezőgépek vagy videokamerák. Természetesen a technológiai fejlődés és a média előretörése a rendőrségre és a rendőri intézkedésekre is hatással van. „Az elmúlt években a rendőri munka kevésbé látható foglalkozásból jobban látható foglalkozássá vált.” (Keesman, 2023).

Az okostelefonok elterjedésének köszönhetően a rendőröket (különösen az egyenruhásokat) és a rendőri intézkedéseket rendszeresen videóra veszik. A felvételek online platformon való megosztása a rendőri visszaélések fokozottabb

vizsgálatát eredményezte (Goldsmith, 2010). Több országban azonban a rendőrök nem csak úgy dolgoznak, hogy őket filmezik, hanem ők is folyamatosan használják a testkamerát (BWC), vagy felhasználják a közterületi kamerák (CCTV) felvételeit. A „láthatósággal” kapcsolatos kutatások általában arra összpontosítanak, amikor egy rendőri intézkedést rögzítenek (Miller, 2016). Sokkal kevesebb kutatás van azzal kapcsolatban, hogy maguk a rendőrök, hogyan használják fel ezeket a felvételeket, akár elszámoltatásuk miatt, akár tanulási célból, vagy csak a szervezeti összetartozás, kohézió erősítése szándékával. A testkamerák használata hatással lehet a szervezeti kultúra különböző aspektusaira, beleértve az átláthatóságot, az elszámoltathatóságot, a bizalmat és a kommunikációt. Íme néhány módszer, amellyel a testkamerák befolyásolhatják a szervezeti kultúrát a rendőrségen belül.

Az Országos Rendőr-főkapitányság Kommunikációs Szolgálatának írásban tájékoztatta a médiumokat, hogy a Budapesti Rendőr-főkapitányságon kísérleti jelleggel testkamerákat teszteltek. A ruházatra felszerelhető testkamerák jelentős mértékben támogatják a jogsértő cselekmények elkövetésének és a rendőri intézkedéseknek a rögzítését, illetve a felvételek a későbbiekben tárgyi bizonyítékként felhasználhatók lesznek. A pozitív tapasztalatok alapján tervezik a testkamerák beszerzését és a magyar rendőrségnél való bevezetését (URL1). Több olyan európai ország van, ahol ezzel kapcsolatban már bőséges tapasztalattal rendelkeznek a rendészeti szervek. Hazánkban nemcsak a rendőrség, hanem az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek¹, többek között a közterület-felügyelők, a mezőőri, illetve a természetvédelmi őri szolgálat munkatársai is egyre nagyobb számban használnak testkamerákat intézkedésük rögzítésére, tekintettel arra, hogy gyakran egyedül vannak szolgálatban. Emellett a Magyar Államvasutak Zrt. (MÁV), és a Budapesti Közlekedési Központ is alkalmazza a testkamerákat a jegyellenőri munka során (Héder, 2021). Ilyen esetekben a testkamerák az intézkedések rögzítésén túl a viselőjének védelméről is gondoskodnak, feltételezve, hogy az intézkedés alá vont személyt együttműködésre készíti, és elrettenti egy esetleges támadásától.

Ebben a tanulmányban a szervezeti kultúra oldaláról fogjuk megközelíteni és bemutatni a rendőri intézkedésekről készített videófelvételeket. Több, már létező tanulmány alapján próbálunk segítséget nyújtani a hazai rendvédelmi szervnek, hogy milyen lehetséges pozitív és negatív hatásai vannak a testkamerák bevezetésének. Csak, hogy pár példát említsünk: pozitív oldalról az edukáció, míg negatív oldalról adatvédelmi problémák merülhetnek fel.

1 Lásd a részletes felsorolást: 2012. évi CXX. törvény a rendészeti feladatokat ellátó egyes személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépés biztosítása érdekében történő módosításáról.

Megvizsgáljuk, hogy a rendőrök milyen felvételeket és milyen szervezeti környezetben mutatnak meg egymásnak, és hogy ez miként kapcsolódik a szervezeti kultúra formálásához. Továbbá a videók milyen hatással vannak a szervezeti kultúrára és az egyes rendőrök magatartására.

A magyar rendőrség már korábban is tett kísérletet arra, hogy a rendőri intézkedésekről kép- és hangfelvétel készüljön. Ennek érdekében kép- és hangrögzítő berendezéssel szerelték fel a megkülönböztető jelzéssel ellátott szolgálati gépjárműveket. A jármű belterében (a középkonzolon) pedig helyet kapott egy tablet PC, melyen a rendőrök különböző adatbázisokat értek el, így a helyszínen ellenőrizni tudták az igazoltatott személyt és a járművet. Ezek általában a körözési rendszereket és a gépjármű- vagy személynyilvántartást érintették, ezáltal csökkentve az ügyelesek (Tevékenység-irányítási Központ ügyelesei) terheit, egyúttal gyorsítva a rendőri intézkedéseket.

A rendőrség hivatalos honlapján, a www.police.hu oldalon az Országos Rendőr-főkapitányság Kommunikációs Szolgálat 2015. február 27-én hivatalos közleményben tudatta, hogy március 2-ától hét rendőrkapitányságon – Debrecen, Dunaújváros, Fonyód, Nagykanizsa, Nyíregyháza, Pécs és Tatabánya – megkezdik a szolgálati járművekbe szerelt ipari PC-k alkalmazásával a rendőri intézkedések képfelvételen való rögzítését ([URL2](#)). A jogszabályi háttér biztosításához módosításra került a rendőrségről szóló törvény, illetve az Országos Rendőr-főkapitányság kiadta a szolgálati gépjárművekben szerelt kép-, valamint a kép- és hangrögzítő eszközök alkalmazásának egyes szabályairól szóló 31/2015. (XII. 17.) ORFK utasítást. A rendőrség akkori elképzelése alapján a kép- és hangrögzítő berendezések által rögzített felvételek a helyszínen elkövetett bűncselekmények és szabálysértések miatt induló büntető- és szabálysértési eljárásokban kerültek volna felhasználásra. Amennyiben a felvételekre nincs szükség, azokat a rendőrség 30 napon belül megsemmisíti. A rendőrség azt is remélte a berendezésektől, hogy a rendőrökkel szemben tanúsított erőszakos magatartások számát visszaszorítja, és növeli a jogkövető magatartást, valamint a rendőrök szakmai munkájának színvonalát. Ugyanezen indokok alapján a testkamerákat is tesztelték a rendőrök. Ennek a 60 napos tesztidőszaka 2015. január 1-je és március 16-a közé esett ([URL3](#)).

A szolgálati gépjárművekben elhelyezett ipari PC-k, valamint a kép- és hangrögzítő berendezések különböző okok miatt végül nem kerültek bevezetésre a magyar rendőrségénél. A készülékeket a járművekből kiszerelték és az ORFK utasítást hatályon kívül helyezték. Ettől függetlenül a Rendőrségről szóló 1994. XXXIV. törvény 42. §-a továbbra is lehetőséget biztosít képfelvétel, hangfelvétel, valamint kép- és hangfelvétel készítésére.

Az „új láthatóság”

Ma már nagyok sok kutatás utal arra, hogy a rendőrség (itt főleg az egyenruhás rendőrökre, valamint a közterületen zajló intézkedésekre gondolunk) a láthatóság új korszakába lépett (Haggerty & Sandhu, 2014). A kamerás mobiltelefonok elterjedése és jelenléte, illetve a média fejlődése helyezte fókuszba az eddig láthatatlan rendőrséget a láthatóság frontvonalába (Thompson, 2005). Goldsmith két londoni és egy vancouveri esettanulmányban vizsgálta az „új láthatóság” fogalmát, megjegyezve, hogy a technológiák fejlődésével elkerülhetetlen, hogy a rendőri visszaélések is nyilvánosságot kapnak, amivel a rendőrségnek foglalkoznia kell (Goldsmith, 2010). A CCTV rendszerek elterjedése és felgyorsult fejlődése mellett a BWC kamerák bevezetése tovább növeli a rendőri intézkedésekről készült felvételek nyilvánosságra hozatalának lehetőségét (Doyle, 2006). Korábban már említést tettünk a hazánkban testkamerával ellátott egyes rendészeti feladatokat ellátó személyekről (például mezőőr, természetvédelmi őr stb.), vagy a MÁV jegyellenőrökről. Az ő esetükben azonban a testkamerák elsősorban a személyi biztonságukat szolgálja, és csak másodlagosan az intézkedések rögzítését, visszanezethetőségét, felhasználását. Az Országgyűlési Őrség szintén alkalmaz testkamerát, ott azonban az adatkezelés célja, a védett létesítménybe történő belépés és ott tartózkodás rendjének betartása, illetve az esetleges jogsértések dokumentált rögzítése (URL4). A rendőrségen belül a határrendészeti szolgálati ág szintén használ testkamerát és fülkekamerát, ott alkalmazásuk bevezetése a korrupciós cselekmények viszszaeszköztételére hivatott (Balla, 2019).

Azon országokban, ahol a testkamerák a rendőri felszerelés részét képezik, egyértelművé vált, hogy annak felvételei a nyomozások alapvető elemei és bizonyítékként felhasználhatók. Elmondható, hogy a láthatóság kérdéseivel foglalkozó kutatások fő kérdése az volt, hogy mi történik azokban az esetekben, amikor a felvételeket a rendőrök ellen használják fel. Tehát a testkamerák használata nagyobb öntudatosságra ösztönzi-e a rendőröket, és csökkenti-e a visszaélések és erőszak alkalmazásának lehetőségét. Egyes kutatók állítják, hogy a közterületi kamerák terjedésével a rendőrök is óvatosabbá váltak, mivel így nehezebb elkerülni a nyilvánosság tekintetét. A rendfenntartás hiperláthatósága világszerte arra ösztönözte az állampolgárokat, hogy kritikusan álljanak a rendőri intézkedésekhez, és adott esetben, ha olyat tapasztalnak, tegyenek panaszt a rendőr ellen. A mobiltelefonokat például egyre gyakrabban használják a rendőrség és a civilek közötti hatalmi távolság ellensúlyozására (Newell, 2014). A nagy nyilvánosságot kapott videók, melyek a rendőri brutalitást mutatják be, egyre növelik a felügyelet iránti társadalmi igényt (Dunham & Alpert, 2010).

A rendőrségi kultúrával foglalkozó szakirodalom számos olyan „alapvető jellemzőt” sorol fel, amelyek a rendőrök mindennapi döntését és gyakorlatát alakítják, mint például a bűnüldözési imázs és a férfias ethosz (Keesman, 2023).

Más kutatók ezt megkérdőjelezték, és nem tekintik ilyen kulcsfontosságú jellemzőnek a szervezeti kultúra alakításában a felvételeket és azok bemutatását. Az eddigi kutatások nagyrészt figyelmen kívül hagyták a kamerás mobiltelefonok rendőrök viselkedésére gyakorolt hatásait, és nagyrészt arra összpontosítottak, hogy a rendőröket filmezik, nem pedig arra, hogy a rendőrök, hogyan használják ezeket a videókat (Farrar, 2013).

A magyar rendőrség hierarchikus felépítéséből adódóan a beosztottak folyamatos vezetői kontroll alatt állnak, emellett azonban a szervezet egyszerre követel meg tőlük lojalitást és autonómiát (Farkas et al., 2020). Az a tudat, hogy a rendőri intézkedéseket valós időben felvételre rögzítik, mind a rendőr, mind az állampolgár részéről normakövetésre ösztönöz. A rendőr a rá vonatkozó számtalan normát, jogszabályt, utasítást követ és betart, az intézkedés alá vont személy pedig együttműködik az intézkedés során. Egy esetlegesen bekövetkező rendkívüli esemény során a felvétel az objektív kivizsgáláshoz és megítéléshez pedig bármikor felhasználható. Számos ilyen felvétel található a videómegosztó oldalakon (főleg az USA-ból), melyek rendőrségi üldözésekről vagy elfogásokról szólnak, és később a bíróságon bizonyítékként szolgálnak. Másrészről meg kell említeni, hogy a rendőri intézkedés nem mellérendelt szerepet generál a rendőr és az állampolgár között. Mégis a felvételek a szakmai színvonalra és az etikus magatartásra ösztönzik a rendőrt, mivel bármikor elszámoltathatók lesznek a felvételek által. A rendőri intézkedések alapvető kommunikációjára (mindkét oldalról) szintén pozitív hatással van.

Gyakorlati példa

Laura Keesman holland szociológus professzor egy nagyobb projekt keretében a rendőri erőszakos interakciók érzelmi és szituációs dinamikáját vizsgálta. Ezen európai uniós pályázat keretében finanszírozott projekten belül 2017 és 2021 között egy empirikus vizsgálatot folytatott két nagyobb holland város rendőrségénél. A vizsgálat célja a fentebb már részletezett videófelvételek szervezeti kultúrára vizsgált hatásának elemzése volt. A később írt tanulmányában az anonimitás megőrzése érdekében mindkét rendőrőrsöt és a kutatásban szereplő valamennyi rendőrt álnéven nevezte. A terepmunkája során részt vett különböző razziákon, realizálásokon, letartóztatásokon, majd ezt követően szorosan együtt „élt” a rendőrökkel. Ott volt velük, amikor ebédeltek, beszélgettek, a társalgóban

összegyűltek, vagy amikor épp közterületen tartózkodtak, járőröztek. A vizsgálatban szereplő rendőrök szépen-lassan bizalmukba fogadták a kutatót, és megosztottak vele érzékeny videókat, felvételeket. Így a professzornak lehetősége nyílt egy zárt közösség életébe betekinteni, és kutatása céljából a szervezeti kultúrát vizsgálni a holland rendőrségen belül.

A terepmunka és megfigyelés során észlelte, hogy a videófelvételek bemutatása számos interakciót áthatott a különböző rendőri egységeknél. A rendőrök gyakran mutatták meg egymásnak a felvételeket akár tanulási, akár viccelődés céljából, akár a szervezeti összetartozás érdekében (Keesman, 2023). Több olyan rendőrsőn is járt ahol a faliújságok tele voltak sikeres rendőri intézkedések beszámolójával és fényképfelvételekkel. Ez is azt a benyomást erősíti, hogy a rendőrök szeretik visszanézni magukat, és a sikeres intézkedések, felderítések erősítik a szervezeti összetartozás érzését, másrészt büszkeséggel tölti el a rendőröket. A hosszú távú jelenléti kutatás lehetővé tette, hogy megfigyelje a videófelvételek felhasználásának jelentőségét és annak következményeit a mindennapi rendőri közegben. A professzor feljegyzéseket készített arról, amikor a rendőrök videókat mutattak be egymásnak. Ekkor különböző címkézési módszert alkalmazott, például a bemutatás helye (étkező, terep, iroda), vagy a kontextus (erő, önreflexió), vagy a rendőrségi kultúra témakörében. Később ezek alapján átfedéseket tapasztalt, majd adatelemzése során a felállított hipotézisek ellenőrzéséhez használta ezeket.

Tulajdonképpen kijelenthető, hogy nemre, korra, beosztásra tekintet nélkül minden rendőr rendelkezett valamilyen videófelvétellel, amely rendőri intézkedést tartalmazott (üldözés, letartóztatás, lövöldözés, családon belüli erőszak, kábítószer-kereskedők vagy bolti tolvajok elfogása stb.). Voltak azonban olyan felvételek is, amelyek a rendőrök áldozattá válását tartalmazták, amikor például intézkedés közben megtámadták őket. Ezeket a felvételeket vagy a saját mobiltelefonjukon, vagy az irodai számítógépükön tárolták. A legtöbb felvétel BWC-kről, CCTV-kről, média által vagy civilek által készített, az internetre feltöltött videókból származott. A rendőrök egymás között gyakran osztanak meg magukról vagy kollégájukról készült felvételeket a közösségi médiában vagy különböző csevegő programon keresztül. Gyakran szerkesztik a felvételeket, vagy photoshopolják a fényképeket egymás megviccelése céljából. A rendőrök a videókat különböző kontextusban és különböző helyszíneken osztják meg egymással. Például az eligazítóban, a közös étkezőben, a kantinban, irodákban, parkolóban, autókban (Keesman, 2023). A rendőri munka azonban nem mindig akciódús és veszélyekkel teli, hanem magában foglal viszonylag hosszú üresjáratokat is, bár ez nem minden szolgálati ágra igaz (Fassin, 2017). Ezekben az időszakokban a régi történetek megbeszélésén (korábbi intézkedések) kívül

a rendőrök egymás között különböző videómegosztási gyakorlatot folytatnak, hogy szocializálódjanak, és szervezeti kulturális tevékenységet végezzenek a rendőri munka mélyebb megértése érdekében (Keesman, 2023).

Ahhoz, hogy egy videó megosztásra érdemes legyen, sikeres rendőri intézkedést kell bemutatnia, vagy adott esetben akár egy megkérdőjelezhető rendőri intézkedést, mely ugyanakkor nem szándékos hibákat tartalmaz. Gyakori a médiában bejátszott erőszakos incidensekről készült videók megosztása is. Ez nemcsak a rendőri munka veszélyeire hívja fel a figyelmet, hanem megerősíti a tényt, hogy a rendőri hivatás eredendően veszélyes (Punch, 1979). Közben a rendőrök által érzékelt kockázat aránytalan a tényleges kockázathoz képest (Cullen et al., 1983). Azt képzelik, hogy mindig valamilyen erőszakos cselekmény fenyeget (Paoline III, 2003). Ezenkívül a rendőrök megerősítik felsőbb pozíciójukat, és hangsúlyozzák a rendőrség egyedüli privilégiumát és jogát a legitim erőszak alkalmazására. Mindkettő a rendőrségi kultúra klasszikus témája (Westley, 1970).

Vannak videók melyek a rendőrségen belül népszerűek és virálisan elterjedtek. Legyen az akár egy bűnöző letartóztatásáról szóló felvétel, vagy egy rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés. Bárkinek joga van használni ezeket a felvételeket, legyen az tapasztalt vagy kezdő. Akárcsak a „tereptörténetek” (Van Maanen, 1973) mesélése, a videók későbbi visszanezése is kifizetődő, mert megmutatja a rajta szereplő rendőr rátermettségét, bátorságát, vagy adott esetben nevetségre ad okot.

Szórakoztatás

A legtöbbször a rendőrök azzal a céllal mutatják meg egymásnak a videókat, hogy illusztrálják munkájuk izgalmasságát. A videókkal hangsúlyozzák a rendőri munka veszélyességét és kiszámíthatatlanságát, de a felvételek előtérbe helyezik munkájuk testiségét is. Ahogy egy holland rendőr fogalmazott: „Sokkal életszerűbbé teszi, ha látod a kollégáidat, amint az utcán végzik a munkájukat.” Tehát a pillanatok újraélése nagyon fontos a rendőrök között. Például amikor egy zavargásról készült felvételt néznek a YouTube-on, és bemutatják egymásnak, miként mozogtak egy ilyen veszélyes szituációban. Ilyenkor jön a wow-effektus, és jókat nevetnek egymáson. Az ilyen videók azért szórakoztatók, mert hangsúlyozzák a bátorság ethoszát, amely a rendőrségi kultúra központi eleme (Keesman, 2023). A filmek és a sorozatok is azt közvetítik, hogy a rendőri munka milyen izgalmas, pörgős és veszélyes. Éppen ezért talán a rendőrök is úgy gondolják, hogy ilyennek kell lennie a rendőrségnek, ezért is szeretnek

magukról felvételeket nézni. Az ilyen videók bemutatásával a rendőrök fenn tartják azt az illúziót, hogy a rendőri hivatás izgalmas és akciódús (Fassin, 2017).

A videók szórakoztató aspektusa jön elő akkor is, amikor ezeket a felvételeket a rendőrök valamilyen nagyobb összefüggésben mutatják meg egymásnak, például egy évzáró buliban. A rendőrségi összefüggéseken az ilyen videók bemutatása emlékezteti a rendőröket a társadalomban betöltött szerepükre és erősíti a csoportkohéziót. A videók készítésével és szerkesztésével a rendőrök saját vizuális világot hoznak létre, amely alternatívát kínál a média felvételeivel szemben. Ez erősíti a mi kontra ők mentalitást (Waddington, 1999). A rendőrök egyébként is szeretik a felsőbbrendűség érzését hangsúlyozó, vagy tekintélyüket ábrázoló felvételeket. Egy alkalommal például az empirikus kutatás során Keesman tapasztalta, amint a rendőrök megmutattak egymásnak egy CCTV által rögzített felvételt. A 2021-es COVID—19-járvány során zárlatot rendeltek el Hollandiában, és tilos volt látogatót fogadni. A felvétel alapján fiatal egyetemisták (kb. húsz fő) gyűltek össze egy házibulira. Amikor a rendőr kopog az ajtón, a felvételen egy TikTok mix szólal meg, az „Oh no” című dal. Ekkor nagy nevetés tört ki a videót néző rendőrök között, hisz a dal fokozza a lebukás, valamint a sikeres „elfogás” érzését. Ez megerősíti azt az elképzelést, hogy a rendőrök azért vannak, hogy betartassák a szabályokat, és azok alól nem lehet kibújni, nincs menekvés előlük. A pandémia alatt egyébként is gyakrabban osztottak meg a rendőrök egymás között olyan felvételeket, melyek a COVID-szabályok megsértésén tetten érteket ábrázolta. Ez is egyfajta izgalmat nyújtott számukra egy unalmasabb időszakban, és a videó, ha rövid időre is, de kizökkentette őket a mindennapokból.

Sok videó azért is szórakoztató, mert humoros felvételt tartalmaz. Kutatók már régóta bebizonyították, hogy a rendőrök a humort a munkatapasztalatok értelmezésére és a tragikus események feldolgozására (Pogrebin & Poole, 1988), valamint a szervezeti összetartozás építésére használják (Holdaway, 1988).

A magyar rendőrség az utóbbi időben jóval nagyobb hangsúlyt fektet a közösségi médiában való megjelenésre. A rendőrség hivatalos Facebook-, Instagram- és TikTok-fiókot üzemeltet, amelyeken rendszeresen posztol különböző cikkeket vagy videófelvételeket. Ezen felvételeknek általánosságban az a célja, hogy a hivatást propagálja, emelje a rendőrség reputációját, és emberi oldalról közelítse meg a rendőri hivatást. A felvételek tartalma sokszor könnyed és vicces, de legtöbbször eredményes felderítések, intézkedések, elfogások bemutatásáról szólnak. Azonban ezen felvételek nem csak és kizárólag a civileknek szólnak, hanem a kollégáknak is. A szerzők egyike sajtóreferensként saját vármegyéjében aktívan részt vesz különböző videófelvételek készítésében. Kollégái visszajelzései alapján azokat minden esetben megnézik a rendőrök, elemzik,

kommentálják. Kiváltképp a sikeres elfogásokról szóló felvételek azok, melyek a szervezeti kultúrában fontos szerepet töltenek be (rendőri ethosz növelése). Nincs róla hivatalos számadat, de a visszajelzésekből az látszik, hogy a rendőrök is érdeklik a videófelvételek. A felvételekkel kapcsolatban a hivatásos rendőrök részéről elvárás a szakmaiság, sokszor ezek alapján értékelnek egy-egy felvételt. A civilek azonban sokszor más szemüvegen keresztül nézik ezeket. A két nézőpont van, hogy egyezik, de sokszor eltér egymástól.

Oktatás

Általánosságban elmondható, hogy a rendőrök nem szeretik a kritikát. A videók azonban fehéren-feketén rögzítik az egyes intézkedéseiket, amely lehetőséget teremt arra, hogy a későbbiekben azokat elemezni lehessen. Természetesen ezen felvételeknek nem mindig pozitív a vetülete. A videók szembesítik a rendőröket az esetleges gyengeségeikkel, hibáikkal, és lehetőséget teremtenek azok közös elemzésére, megvitatására. A videók visszaznézése tehát a történetmesélésen kívül a tudás rögzítéséről és átadásáról is szól (Shearing & Ericson, 1991). Hazánkban is felhasználnak rendőri intézkedésről készült videófelvételeket oktatási célból. Ezek java része rendkívüli eseményekről szól, vagy olyan rendőri intézkedésekről, amikor nem úgy „mentek a dolgok”, ahogy azt várták, nem volt megfelelő a kommunikáció a rendőrök között, vagy éppen nem a jogszabályoknak megfelelően jártak el. A jogszerűség, szakszerűség és arányosság hármasa valahol „sérült”. A leendő rendőröknek ilyen jellegű felvételeket a Nemzeti Közszerződési Egyetemen, illetve a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központban is bemutatnak. Ezen kívül a bevetési egységek azok, akik a test- és fejkamerás felvételeiket oktatási céllal rendszeresen elemzik és értékelik. Amellett, hogy a rendőrök tanulnak egymás hibáiból, a videót eszközként alkalmazzák saját cselekvésük átgondolására is. Több testkamerás felvétel arról szól, hogy a rendőr miként válik áldozattá, tehát az intézkedés alá vont személy megtámadja őt. Az ilyen felvételek elemzése nagyon jó alkalom arra, hogy a rendőrök szembesüljenek hibás döntéseikkel, és választ kapjanak arra, hogy miként tudták volna elkerülni vagy megelőzni a támadást.

Oktatási célból szintén nagyon fontos az olyan jellegű felvételek elemzése, melyek a rendőrök által elkövetett incidenseket, szabálysértéseket, vagy büncselekményeket mutatja be. Itt azonban meg kell jegyezni, hogy a rendőrök felelősségre vonásának kérdésköre adott esetben jelentősen eltérhet Magyarországon és más országokban. Chan (1999) kimutatta, hogy a rendőri szervezetek nehezen kezelik az olyan szituációkat és videókat, amelyekben vétkes

rendőrök szerepelnek. A rendőrségnek és a rendőri intézkedéseknek is átláthatónak kell lennie. Ezért a videófelvételek alkalmasak lehetnek az elszámoltathatóság eszközeként és tanulási célból is. Például a holland kiképzők fiatal pályakezdő rendőröknek mutatnak be videófelvételeket, melyeken kollégáik indokolatlanul erőszakot alkalmaztak. Ezt követően együtt vitatják meg a pályakezdőkkel, hogy véleményük szerint mi lett volna a helyes rendőri magatartás, a helyes rendőri intézkedés. A videó segít a rendőröknek elgondolkodni az erőszak alkalmazásának jogi keretein, valamint azon, hogy miként lehet megbirkózni egy intézkedés során felmerülő erős érzélemmel, adott esetben dühvel vagy félelemmel. A virtuális valóságot tehát már alkalmazzák a holland rendőrákadémiákon, ezáltal is szocializálva a pályakezdő rendőröket, erősítve bennük az összetartozás és szervezeti kultúra érzését, ugyanakkor megmutatják azt is, hogy mi a jó és mi nem a rendőri munkában.

Összegzés

A videófelvételek felhasználása tehát a rendőri élet alapvető részét képezi. A rendőrök megmutatják, megnézik, megosztják és megvitatják egymással a rendőri intézkedésekről, az áldozattá válásukról, vagy a rendőri erőszakról készült videókat. Ezen felvételek, és az általuk kiváltott hatás alakítják a rendőrségi szervezeti kultúrát (Keesman, 2023). A felvételek későbbi felhasználása elsődlegesen szociális és oktatási funkciót szolgál, másodsorban a videókat eszközként alkalmazzák a rendőri intézkedések elemzésére, és saját fejlődésük érdekében. A korábbi intézkedésekről szóló történetmeséléshez hasonlóan, a videókat a rendőrök arra használják, hogy értelmet adjanak munkakörnyezetüknek, és ezzel alakítsák a szervezeti identitást (Van Hulst, 2013). Laura Keesman empirikus kutatása rávilágított arra, hogy az egyes üresjáratokban a rendőrök videókat mutatnak meg egymásnak, kitöltik az időt, ennek segítségével szervezeti kulturális tevékenységet folytatnak (Fassin, 2017), hozzájárulva ezzel a szervezeti kohézióhoz. A bemutathatóság képes átalakítani a hagyományos rendőrségi kultúrát, mivel párbeszédet nyit a vétségekről, valamint a jogszerű és arányos rendőri fellépésről, serkenti a reflexív gondolkodást és ösztönzi az elszámoltathatóságot (Keesman, 2023). Ez releváns, tekintve, hogy a rendőröknek rendkívüli jogosítványaik vannak a kényszerítő eszközök alkalmazására, továbbá a közvélemény legitimnek tekintti őket, és hogy a fokozott láthatóság miatt egyre nagyobb nyomás nehezedik a munkájukkal kapcsolatos elszámolásra (Deuchar et al., 2020). Ezért ez az elemzés annak megértéséhez is hasznos, hogy a rendőrség hogyan legitimálja a helytelen magatartást, például a túlzott

erőszakot (Skolnick & Fyfe, 1993), és hogyan építi ki a bizalmat (Goldsmith, 2005).

A bemutatathatóság fogalma elméleti változást kínál, újragondolva az „új láthatóságról” szóló eddigi kutatásokat és a videókkal történő cselekvőképességet hozza előtérbe. A rendőrök világszerte kísérleteznek a különféle online platformokon (Instagram, TikTok) az átláthatóság növelésének érdekében, ily módon kapcsolatot teremtve az állampolgárokkal. Tehát egyfajta kétirányú kommunikációra törekednek, amikor például egy bűncselekményről, vagy annak elkövetőjéről kérnek információt a civilektől. Ez azonban a láthatóságnak csak az egyik része. Nemcsak a rendőröket figyelik meg, hanem ők is megfigyelik saját magukat és az intézkedéseiket. A megmutathatóság tehát a belső láthatóság egy formája. A megmutathatóság fogalma hasznos a kortárs rendfenntartás szélesebb körű társadalmi-politikai megértéséhez, és a láthatósághoz hasonlóan teljes jogú szociológiai kategória (Brighenti, 2007).

A megmutathatóság azonban számos etikai és adatvédelmi kérdést is felvet. Egyrésztől kiszolgáltatott helyzetbe hozza a felvételeken szereplő rendőröket, ha azok nem járultak hozzá azok bemutatásához, továbbításához. Sokan vannak, akik nem szeretik visszanézni magukat, mert olyankor újra átélik a készítés pillanatában megélt érzelmeket. A videók készítésének és terjesztésének szabályozatlansága és felügyeletének hiánya azzal a veszéllyel jár, hogy azokat nem a megengedett célra használják fel. Világszerte már több gyanúsítottról készült fénykép vagy videófelvétel került nyilvánosságra, mely botrányok megtépázzák a rendőrség hírnevét. Másrésztől a kutatók oldaláról is etikai és személyiségi jogi kérdéseket vet fel azon felvételek kérdésköre, amelyeken jogellenes rendőri erőszak látható.

A külföldi kutatásokból és más nemzetek rendőrségi gyakorlatából elegendő ötletet lehet merítenie hazánk rendőrségének a testkamerák bevezetése előtt. Olyan technikai és jogi környezet biztosítása szükséges, amely a bemutatathatóságot és az „új láthatóságot” az adatvédelmi irányelveknek megfelelően garantálja.

Felhasznált irodalom

- Balla, J. (2019). *Integritási kockázatok csökkentése a határrendészek körében*. Nemzeti Közszo-
szolgálati Egyetem.
- Brighenti, A. (2007). Visibility: A category for the social sciences. *Current sociology*, 55(3),
323–342.
- Cullen, F. T., Link, B. G., Travis, L. F. & Lemming, T. (1983). Paradox in policing: A note on
perceptions of danger. *Journal of Police Science & Administration*, 11(4), 457–462.

- Deuchar, R., Crichlow, V. J. & Fallik, S. W. (2020). Cops in crisis?: Ethnographic insights on a new era of politicization, activism, accountability, and change in transatlantic policing. *Policing and society*, 30(1), 47–64. <https://doi.org/10.1080/10439463.2019.1584197>
- Doyle, A. (2006). An alternative current in surveillance and control: Broadcasting surveillance footage of crimes. In Haggerty, K. D. & Ericson, R. V. (Eds.), *The New Politics of Surveillance and Visibility* (pp. 199–224). University of Toronto Press.
- Dunham, R. G. & Alpert, G. P. (2010). The foundation of the police role in society. In Dunham, R. G., Alpert, G. P. & McLean, K. D., *Critical issues in policing, contemporary readings* (pp. 3–16). Waveland Press.
- Farkas, J., Sallai, J. & Krauzer, E. (2020). The organisational culture of the police force. *Internal Security*, 12(1), 77–84. <http://dx.doi.org/10.5604/01.3001.0014.3189>
- Farrar, T. (2013). *Self-awareness to being watched and socially-desirable behavior: A field experiment on the effect of body-worn cameras on police use-of-force*. Police Foundation.
- Fassin, D. (2017). Boredom: Accounting for the ordinary in the work of policing (France). In Fassin, D. (Ed.), *Writing the world of policing: The difference ethnography makes* (pp. 269–292). University of Chicago Press. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226497785.003.0013>
- Goldsmith, A. (2005). Police reform and the problem of trust. *Theoretical criminology*, 9(4), 443–470. <https://doi.org/10.1177/1362480605057727>
- Goldsmith, A. J. (2010). Policing's new visibility. *The British journal of criminology*, 50(5), 914–934. <https://doi.org/10.1093/bjc/azq033>
- Haggerty, K. D. & Sandhu, A. (2014). The police crisis of visibility [Commentary]. *IEEE technology and society magazine*, 33(2), 9–12. <http://dx.doi.org/10.1109/MTS.2014.2319912>
- Héder, K. (2021). A megfigyelés és megfigyeltség szubjektív aspektusai. *Magyar Rendészet*, 21(2), 143–160.
- Holdaway, S. (1988). Blue jokes: Humour in police work. In Powell, C. & Paton, G. E. C. (Eds.), *Humour in society: Resistance and control* (pp. 106–122). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-1-349-19193-2_6
- Keesman, L. D. (2023). The showability of policing: How police officers' use of videos in organizational contexts reproduces police culture. *European Journal of Criminology*, 20(3), 905–924. <https://doi.org/10.1177/14773708221144826>
- Miller, K. (2016). Watching the watchers: Theorizing cops, cameras, and police legitimacy in the 21st century. In Deflem, M. (Ed.), *The politics of policing: Between force and legitimacy* (pp. 257–276). Emerald Group Publishing Limited. <http://dx.doi.org/10.1108/S1521-613620160000021014>
- Newell, B. C. (2014). Crossing lenses: Policing's new visibility and the role of “smartphone journalism” as a form of freedom-preserving reciprocal surveillance. *University of Illinois Journal of Law, Technology & Policy*, 13(1), 59–104.
- Paoline III, E. A. (2003). Taking stock: Toward a richer understanding of police culture. *Journal of criminal justice*, 31(3), 199–214. [https://doi.org/10.1016/S0047-2352\(03\)00002-3](https://doi.org/10.1016/S0047-2352(03)00002-3)

- Pogrebin, M. R. & Poole, E. D. (1988). Humor in the briefing room: A study of the strategic uses of humor among police. *Journal of contemporary ethnography*, 17(2), 183–210. <https://doi.org/10.1177/089124188017002003>
- Punch, M. (1979). *Policing the inner city: A study of Amsterdam's Warmoesstraat*. Springer.
- Shearing, C. D. & Ericson, R. V. (1991). Culture as figurative action. *British journal of sociology*, 42(4), 481–506. <https://psycnet.apa.org/doi/10.2307/591444>
- Skolnick, J. H. & Fyfe, J. J. (1993). *Above the law: Police and the excessive use of force*. Free Press.
- Thompson, J. B. (2005). The new visibility. *Theory, culture & society*, 22(6), 31–51. <https://doi.org/10.1177/02632764050509413>
- Van Hulst, M. (2013). Storytelling at the police station: The canteen culture revisited. *British journal of criminology*, 53(4), 624–642. <http://dx.doi.org/10.1093/bjc/azt014>
- Van Maanen, J. (1973). Observations on the making of policemen. *Human organization*, 32(4), 407–418.
- Waddington, P. A. (1999). Police (canteen) sub-culture. An appreciation. *British journal of criminology*, 39(2), 287–309. <https://doi.org/10.1093/bjc/39.2.287>
- Westley, W. A. (1970). *Violence and the police: A sociological study of law, custom, and morality*. MIT Press.

Alkalmazott jogszabályok

1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
2012. évi CXX. törvény egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépés érdekében történő módosításáról
- 31/2015. (XII. 17.) ORFK utasítás a szolgálati járművekben alkalmazható képfelvevő, kép- és hangfelvevő eszközök használatának egyes szabályairól

A cikkben szereplő online hivatkozások

- URL1: *ORFK – bevezetjük a testkamerák használatát*. <https://index.hu/belfold/2023/10/06/orfk-brfk-rendorseg-testkamera-rendorok-major-robert>
- URL2: *ORFK – Tesztüzem*. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/kozrendvedelem/tesztuzem>
- URL3: *ORFK – Tesztüzemben a testkamera*. <https://www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/kozlekedesrendeszet/tesztuzemben-a-testkamera>
- URL4: *Országgyűlési Őrség – Adatvédelmi tájékoztató*. https://www.orszaggyulesiorseg.hu/documents/126480/1724451/testkamera_tajekoztato_2019.pdf/aeb5bfcc-7c19-5568-7cf1-0317fc05e543

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

András H. L., & Béla G. (2025). A rendőri intézkedésekről készült kamerafelvételek szervezeti kultúrára gyakorolt hatása. *Belügyi Szemle*, 73(6), 1203–1217. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJA.2025.v73.i6.pp1203-1217>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerzők nem kaptak pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője András Hunor Lehel, aki az andrashl@jasz.police.hu e-mail címen érhető el.